

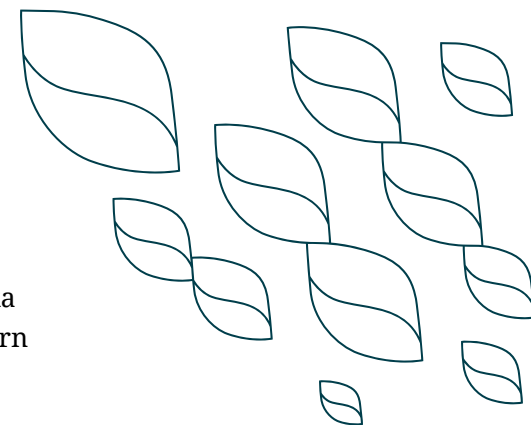
LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN

”Det känns som att de accepterar mig på riktigt”

Romska barn och ungas välfärd och tillgodoseendet av deras rättigheter

Utredningen granskade romska barn och ungas välfärd och tillgodoseendet av deras rättigheter utifrån barn och ungas egna berättelser. Resultaten ger en väldigt positiv bild av romska barn och ungas liv i Finland. Romska barn och unga utsätts dock fortfarande för diskriminering och rasism. Romska barn och unga ska inte betraktas som en enhetlig grupp.

Utredningen genomfördes som en del av den nationella barnstrategin av barnombudsmannens byrå i samarbete med romska intressentgrupper. I utredningen deltog 11–17-åringar som upplever sig själva som romska från olika delar av Finland. 18 barn intervjuades för utredningen. På basis av intervjuerna upprättades en digital frågeformulär som besvarades av 93 barn.

Resultat

Familjens och släktens betydelse

En särskild resurs för romska barn och ungas välfärd är den sammanhållna familjen och släkten. Barnen tillbringar mycket tid med familjen och har gott om närstående som ett stödjande nätverk runt sig. Även bland kompisarna finns kusiner och andra släktingar. Särskilt de yngre romska barnen berättade om sina öppna och nära relationer till föräldrarna. Hemmet upplevs av barnen som en trygg plats där man får vara sig själv, koppla av och bli hörd.

*”Kanske att man tillbringar mycket tid med dem och har gemensamma intressen och gör saker tillsammans och så.
Kort sagt: närvaro.”*

Kulturens betydelse

Barnen är stolta över sin bakgrund och vill lära sig det romska språket. Kännedomen om den egna kulturen, vanorna och traditionerna stärker barnens identitet och skapar samhörighet med familjen och släkten. För många barn är det en hederssak att bära romska kläder trots att man vet att det ökar fördomarna bland majoritetsbefolkningen.

*”Det är viktigt att leva med och ha kontakt med andra romer.
Vänskap och ömsesidig respekt.”*

Mobbning och diskriminering

Barnens välfärd påverkas negativt av diskriminering som sker kontinuerligt. De vuxna har inte ofta verktyg med vilka de skulle kunna stödja barn som blir diskriminerade eller få slut på diskriminering som sker i skolan eller under fritiden. När barnen blir upprepade gånger utsatta för diskriminering försvagas deras trygghetskänsla och deras möjlighet att vara sig själva. Barnen blir utsatta för diskriminering i synnerhet under de olika övergångsskedena i livet, till exempel när de börjar skolan, börjar i högstadiet, börjar använda romsk klädsel och funderar på studier på andra stadiet.

”Det var det att när jag berättade att jag är rom då tyckte de att de inte kan vara med mig. Då blev jag helt ensam i skolan.”

Drömmar och framtid

Romska barn och ungas framtidsplaner är varierande, och yrkesutbildningen ses som ett tydligt kontinuum till den grundläggande utbildningen. Framtidstron försvagas av rädslan för vuxenlivet. Barnen ser sin sysselsättning och sitt uppehälle som osäkra även om de ska utbilda sig. Drömmarna påverkas av den osäkerhet de känner inför framtiden.

”Ja jag ser fram emot att klara skolan. Sedan kan jag börja jobba. Jag ser mest fram emot att när jag flyttar hemifrån får jag fixa inredningen i mitt eget hem.”

Åtgärdsförslag

Familjens och släktens betydelse

1. Stöd till föräldraskapet och trygghet av välfärden i romska familjer.
2. Gemensamma fritidsaktiviteter för barn och föräldrar.
3. Stöd till barn och unga av pålitliga romska vuxna.

Stolthet över den romska kulturen och viljan att lära sig språket

4. Öka kunskapen om romer och den romska kulturen i skolor och i olika kommunikationskanaler.
5. Ökade möjligheter att lära sig det romska språket i skolan som ett läroämne samt under fritiden genom klubbverksamhet, barnprogram, böcker och muntliga berättelser.

Upplevd mobbning och diskriminering

6. Anordna möten mellan romska barn och majoritetsbefolkningen till exempel genom gemensamma hobbyer, läger, evenemang och arbetspraktik.
7. Barnens socialisering och interaktionsfärdigheter stöds och stärks i skolan och hobbyverksamheten.
8. Lärarnas och andra vuxnas förmåga att ingripa i diskriminering stärks.
9. Stöd till romska barn och unga vid barndomens övergångsskeden samt med individuellt stöd.
10. Bemötande av romska barn och unga som individer, inte som representanter av den romska kulturen.

Framtidsplaner och drömmar

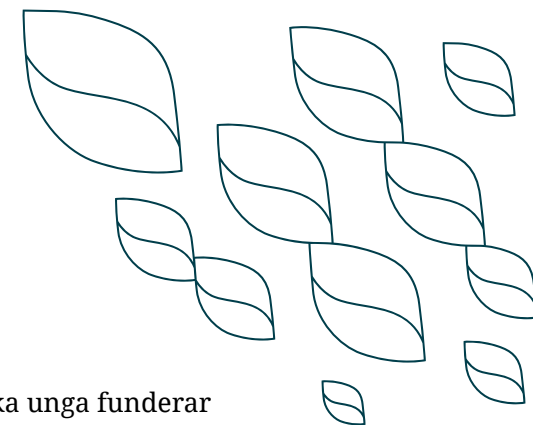
11. Satsningar på elevhandledning när romska unga funderar på sina fortsatta studier och yrkesval.
12. Olika typer av praktikplatser och sommarjobb för romska barn och unga.
13. Ge barnen möjligheter att drömma och stöd i att sätta upp mål för att uppnå sina drömmar.

Hörande av romska barn och unga

14. Det är viktigt att trygga regelbundet hörande av romska barn och unga i frågor som hänför sig till deras välfärd och tillgodoseendet av deras rättigheter med kvalitativa och kvantitativa metoder också för att samla in uppföljningsdata.

Barnens förslag för att främja romska barn och ungas välfärd

- öka kunskapen om romer och den romska kulturen
- gemensamma möten för romska barn och unga och majoritetsbefolkningen
- ändring av majoritetsbefolkningens attityder gentemot romer
- bemötande av romska barn och unga som individer

Romerna i Finland

- Romer är en finsk språklig och kulturell minoritet som har bott i Finland i över 500 år.
- Romernas ställning som en nationell, traditionell minoritet har tryggats i grundlagen.
- Det finns omkring 10 000 romer i Finland. Omkring 3 000 finska romer bor i Sverige.
- Det romska språket tillhör den indoeuropeiska språkfamiljens indoariska gren.
- Den romska kulturen betonar ett gott uppförande och att man ska komma överens med alla människor.
- Den synligaste delen av den romska kulturen i Finland är de säregna kläderna. Klädseln grundar sig på respekten för de äldre.
- Den som beslutar sig att bära romska kläder börjar ofta använda dem som 17–20-åring. Romsk klädsel används i vardagen och förhindrar inte deltagande i skolan och arbetslivet.
- Romernas nationaldag firas den 8 april.

Läs mer:

Elina Weckström, Karri Kekkonen & Outi Kekkonen (2023).

”Det känns som att de accepterar mig på riktigt”:

Romska barn och ungas välfärd och tillgodosendandet av deras rättigheter.

Barnombudsmannens byrås publikationer 2023:3.

<https://lapsiasia.fi/sv/publikationer>

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN

BARN-
strategin